

AMBITIEDOCUMENT ZONNE-ENERGIE UITWERKING OMGEVINGSVISIE - GEMEENTE OPSTERLAND

1. INLEIDING

ZONNE-ENERGIE IN OPKOMST

Het benutten van zonne-energie is in opkomst. Ook in Opsterland spelen initiatieven voor zonneparken: opstellingen van zonnepanelen met fotonvoltaïsche cellen (ook wel pv-cellen genoemd), in rijen aaneengesloten, op beschikbare gronden. We hebben een ambitie om duurzame energie op te wekken en willen ontwikkelingen op dit gebied faciliteren.

CONTEXT EN POSITIEBEPALING

Nederland heeft vanuit de Europese Unie een doelstelling om in 2020 14% groene energie op te wekken. De provinciale doelstellingen ten aanzien van duurzame energie in de vorm van zonnestroom bedraagt 500 MW in 2020, die in 2025 nog 25% hoger zal zijn. Die ambitie moet ruimtelijk gefaciliteerd worden. Dat past in de Klimaatagenda (oktober 2013, actielijn 6) waarin de rijksoverheid aan gemeenten en provincies vraagt om hun 'toetsingskaders voor vergunningverlening aan te passen' en om 'in hun ruimtelijke plannen voldoende ruimte voor hernieuwbare energie op te nemen', en aldus de integrale afweging te maken tussen energie en andere functies. Het overgrote deel van die 500 MW zal op daken van woningen en agrarische bedrijven worden gerealiseerd. Tussen de 25 en 50 MW zal hiervan op de grond moeten worden gerealiseerd. Dit impliceert een ruimtebehoefte van 50 – 100 ha in de provincie Fryslân.

UITVOERING AAN DUURZAAMHEID

Onze gemeente wil meewerken aan de provinciale doelstelling, in de omgevingsvisie geven we aan dat we een hoge ambitie nastreven op het gebied van opwekken van energie. Wij hebben ons in 2009 uitgesproken om naar de toekomst toe energieneutraal te worden in de door de raad vastgestelde notitie 'Naar een klimaatneutraal Opsterland'. Wij hebben het energieakkoord Noord Nederland ondertekend. Hierbij hebben we ondertekend voor het ondersteunen van de kabinetsdoelstelling. Ook hebben we ons duidelijk uitgesproken over windenergie. Windmolens hebben een te grote ruimtelijke impact op het landschap, en zijn daarom niet toegestaan.

2. DOELSTELLING HERNIEUWBARE ENERGIE

DOELSTELLING OPSTERLAND

Onze eerste concrete doelstelling is dus ondersteunen van de landelijke doelstelling om 14 % hernieuwbare energie op te wekken in 2020. Op dit moment is de enige realistisch manier van opwekken van hernieuwbare energie het duurzaam opwekken van stroom. We gebruiken totaal ongeveer 110 MW per jaar aan stroom binnen de gemeente Opsterland (energie in beeld). We doen ons best om met nieuwe energiezuinige technieken minder stroom te gebruiken maar tegelijk is er een ontwikkeling naar elektrisch rijden en gebruik van stroom voor het opwekken van warmte in plaats van gas. De verwachting is daardoor dat het stroomgebruik in ieder geval niet gaat dalen. Als we het realiseren van 14% hernieuwbare energie in 2020 relateren aan het stroomgebruik in Opsterland dan zal er 15,4 MW aan duurzame stroom moeten worden opgewekt. Als we verder kijken na 2020 dan ligt de doelstelling er om uiteindelijk klimaatneutraal te worden. Na 2020 zullen we met de dan beschikbare techniek zien hoe we invulling aan die doelstelling kunnen geven.

MOGELIJKHEDEN BINNEN OPSTERLAND

Op dit moment wordt er 3 MW aan duurzame stroom opgewekt door particulieren (energie in beeld). Er zijn geen data beschikbaar voor de stroom die door bedrijven wordt opgewekt. Door onzekerheid over het verdienmodel voor stroom bij particulieren zien we de laatste jaren geen sterke toename bij opwekking door particulieren. Op daken van bedrijven is wel ruimte, de verwachting is dat bij bedrijven nog wel een aantal projecten zullen worden gerealiseerd. In een geschatte verdeling van stroom opge-

wekt door bedrijven en particulieren is de verwachting dat we een maximum naar 2020 kunnen halen van 3 MW bij burgers en 3 MW bij bedrijven. Om toch de doelstelling te halen van 15 MW zal er nog een extra invulling van 9 MW aan duurzame stroomopwekking gerealiseerd moeten worden. Op dit moment is het realiseren van zonnepelden hierin de meest realistische optie.

In deze beleidsnota wordt een uitwerking aan de omgevingsvisie gegeven, waarin we ook aangeven ruimte te willen geven voor zonneparken.

We zetten in op het faciliteren van zonneparken om de volgende redenen:

Het grote belang van de opwekking van duurzame energie;

- de impact op de omgeving is geringer dan bij windenergie. Bij een goede locatiekeuze en landschappelijke inpassing is de impact op de omgeving zeer gering;
- het flexibele karakter en omkeerbaarheid van zonneparken. Op (lange) termijn is ander gebruik van de grond opnieuw mogelijk;
- zonneparken zijn financieel haalbaar, hierdoor kunnen externe partijen invulling geven aan de ruimte gegeven wordt.

3. VISIE OP ZONNESTROOM

AMBITIE EN UITVOERING

Voor zonne-energie spreken we ons uit in ambities. Zonneprojecten kunnen een start zijn om de energietransitie op gang te brengen. Belangrijk is, dat er naast een ambitie ook concrete projecten worden geformuleerd. Projecten waarin we als gemeente de faciliterende rol nemen. We kunnen de initiatiefnemer ondersteunen, om te komen tot maatwerk op locatie.

Met ontwikkelingskansen wordt voorzichtig omgegaan omdat het bijzondere landschap niet te veel belast mag worden. Het landschap is benoemd als het goud van Opsterland. Het landschap is de basis voor een kwalitatief hoogwaardig woonmilieu en een recreatief interessant gebied, waar Opsterland trots op is en wil blijven. De ambitie voor zonneparken is daarom beperkt en begrensd.

ZONNEPANELEN OP DAKEN

We willen bewust omgaan met de kansen voor zonne-energie. De prioriteit hiervoor ligt bij panelen op daken in het kader van duurzame verstedelijking. Grote bedrijven zijn kansrijk voor grotere oppervlaktes zonnepanelen, als er goede dakconstructie aanwezig is. Bij bedrijventerreinen is ook vaak al een goede netontsluiting aanwezig, waardoor deze locaties interessant zijn.

Concrete ambitie: Het ondersteunen en stimuleren van initiatieven op de bedrijvenparken A7, Gorredijk of andere bedrijventerreinen waar mogelijkheden zijn om gezamenlijk zonnepanelen op daken en terreinen aan te leggen. Hier zou ongeveer 2 MW op dak en 1 MW op grond gerealiseerd kunnen worden.

ZONNEPARK

We willen ook ruimte bieden voor zonneparken op de grond. De realisatie van een zonnepark levert in één keer een groter vermogen dan op de daken, waardoor de verliezen aan energie beperkter zijn.

In aansluiting op het provinciaal beleid willen we ruimte bieden aan energieopwekking aansluitend aan de dorpen of behorend tot het stedelijk weefsel. Initiatieven vanuit 'de mienskip' zijn in opkomst. Deze ontwikkelingen, bijvoorbeeld in de vorm van lokale energiecoöperaties, willen we faciliteren. De impact op het landschap moet bij iedere afweging worden meegenomen. Hier zal zuinig en bewust mee worden omgegaan.

Meervoudig ruimtegebruik heeft een pre bij de realisatie van een zonnepark, omdat zonneparken een grote claim leggen op landbouwgrond. Voorbeelden voor meervoudig ruimtegebruik zijn: afvalstortterrein of vervuilde grond, randzones bij wegen, zonnepanelen in een zandwininput of op water.

Concrete ambitie: Wij zouden graag zien, aansluitend aan onze gemeentelijke doelstelling, dat de komende vijf jaar een aantal zonneparken worden ontwikkeld waarmee onze ambitie van 9 MW aan elektriciteit kan worden opgewekt. Onze inzet is daarbij gericht op het ondersteunen c.q. faciliteren van initiatieven daartoe. Na deze periode van vijf jaar of de eerdere realisatie van 9 MW aan zonneparken

zal via een evaluatie worden gezien of er op basis van de ervaringen tot dan toe nog ruimte is voor een verruiming van de ambitie.

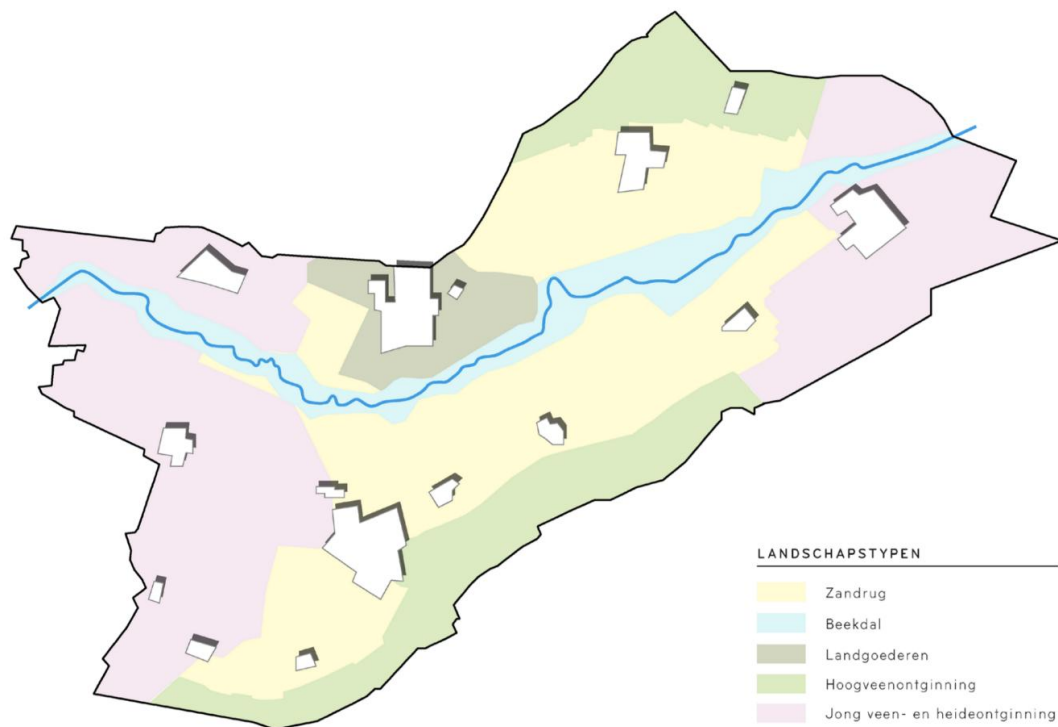
GROOTTE VAN EEN ZONNEPARK

De grootte van een zonnepark moet passen bij een dorp of kern. De omvang voor een park is gerelateerd aan de omvang van het dorp. Het zonnepark moet qua schaalniveau passen bij de schaal van een dorp. Dit betekent dat voor kleine dorpen geen grote bedrijfsmatige ontwikkelingen passend zijn. Wel is er ruimte om met bijvoorbeeld meerdere dorpen gezamenlijk op 1 plek een park te ontwikkelen. Belangrijk is dat een zonnepark past binnen de verkaveling van het landschap en bij de dorpen kan rekenen op draagvlak uit de Mienskip. De omvang van een park kan onder deze randvoorwaarden variëren van 2 ha tot bijvoorbeeld 10 ha. Het kan zijn dat we bij drie of vier parken onze doelstelling van 9 MW gerealiseerd hebben. We kiezen er voor om na het realiseren van 9 MW dit ambitiesdocument te evalueren.

DE KWALITEIT VAN HET BESTAANDE LANDSCHAP IS RICHTINGGEVEND

Om tot een goede inpassing in de omgeving te komen is de ligging in het landschap sterk bepalend. Een zonnepark heeft een ruimtelijke impact, die wordt bepaald door de hoeveelheid grond die in gebruik wordt genomen en de zichtbaarheid van het zonnepark vanuit de omgeving. Deze impact is groter in open landschappen en landschappen met een bijzonder karakter. We kiezen ervoor de gebieden met hoge landschappelijke waarde uit te sluiten voor de ontwikkeling van zonneparken. Dit zijn de landschapstypes: het open beekdal (om de openheid te waarborgen) en het landschap van de landgoederen (om de bestaande cultuurhistorische waarde te waarborgen).

Daar waar zonneparken wel zijn toegestaan, is de wijze van inpassing in ieder landschap anders. Ieder landschap vraagt om eigen voorwaarden voor inpassing. Hiervoor geldt maatwerk. De ruimtelijke kwaliteit van een zonnepark moet zichtbaar zijn door de duidelijke keuze voor structuur: bewust wel of niet zichtbaar door beplanting. Voor de grootschalige parken betekent dit een energieproductielandschap, maar met rust in het beeld. Voor de kleinere akkers bepaalt de inpassing in de bestaande structuren de kwaliteit.

Landschapstypen Gemeente Opsterland

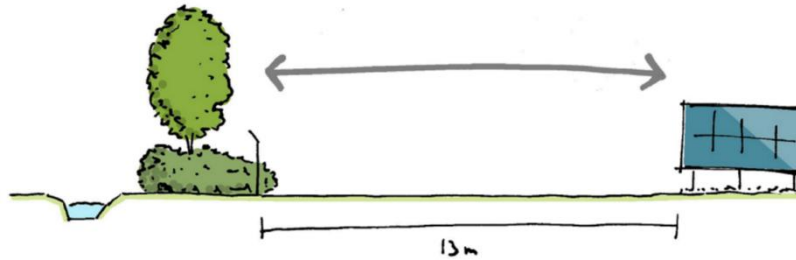
4. PRINCIPES VOOR INPASSING

LANDSCHAPSTYPE

A. Half besloten landschap

(Jong veen- en heide ontginning en zandrug)

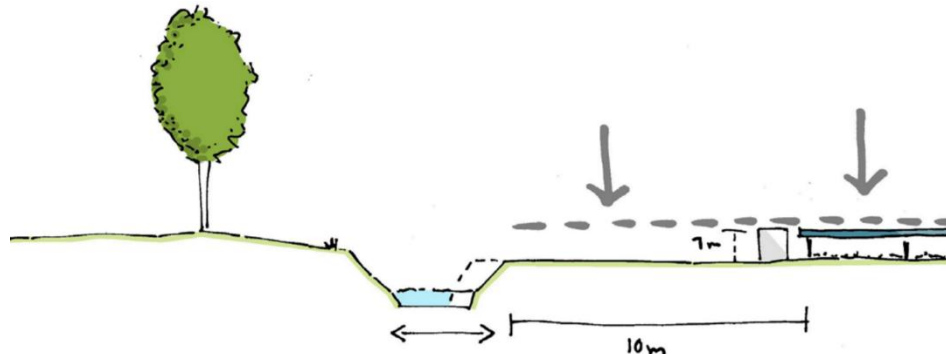
- Open ruimte creëert aandacht voor bomenrij
- Hekwerk ingepast door extra groen

B. Open landschap

(Hoogveenontginning)

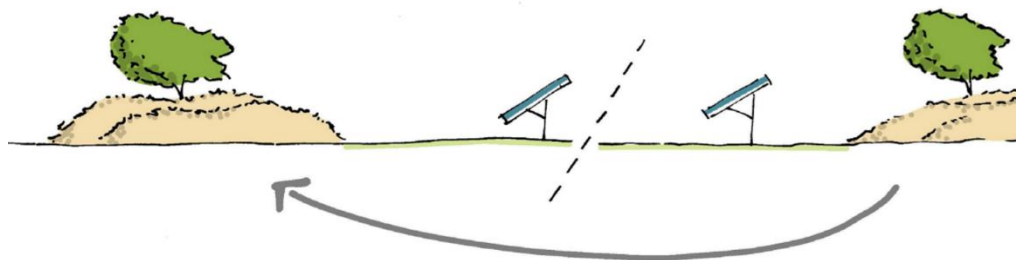
- Te verbreden sloot vervangt hekwerk
- Openheid behouden door lage panelen en transformatoren

C. Gesloten landschap (niet zichtbaar)

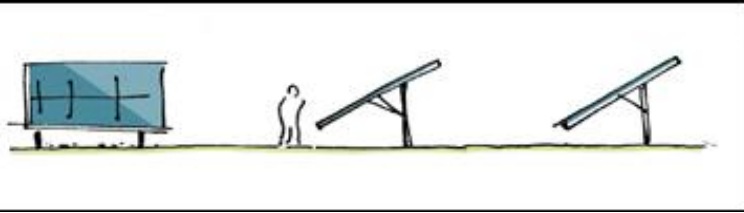
(Zandrug)

- Door het achterliggende landschap naar voren te halen ontstaat er een natuurlijke afscherming, passend bij de omgeving

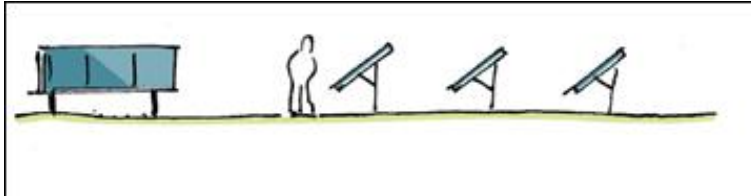

Type Paneel

A. Hoog (ca 2,80)

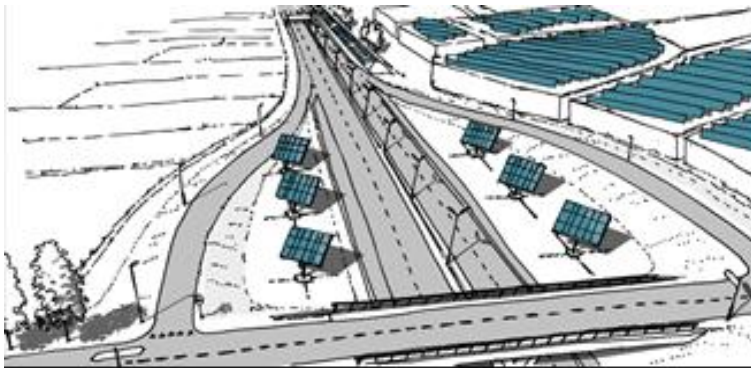
B. Midden (ca 1,60)

C. Laag (ca 0,90)

D. Bedrijventerrein/snelweg

4. KANSRIJKE LOCATIES

Om inzicht te krijgen in kansrijke locaties voor de ontwikkeling van zonneparken is een locatiescan uitgevoerd. Dit zijn geen locaties die nu worden aangewezen, maar waar vanuit de randvoorwaarden en spelregels kansen liggen om op korte termijn vanuit een initiatief de haalbaarheid te onderzoeken.

UITGANGSPUNT

Een zonnepark wordt altijd gekoppeld aan een dorp of behorend tot het stedelijk weefsel. Dorpen moeten een minimale omvang hebben om de schaal van een dorp in verhouding te houden tot de schaal van een zonnepark.

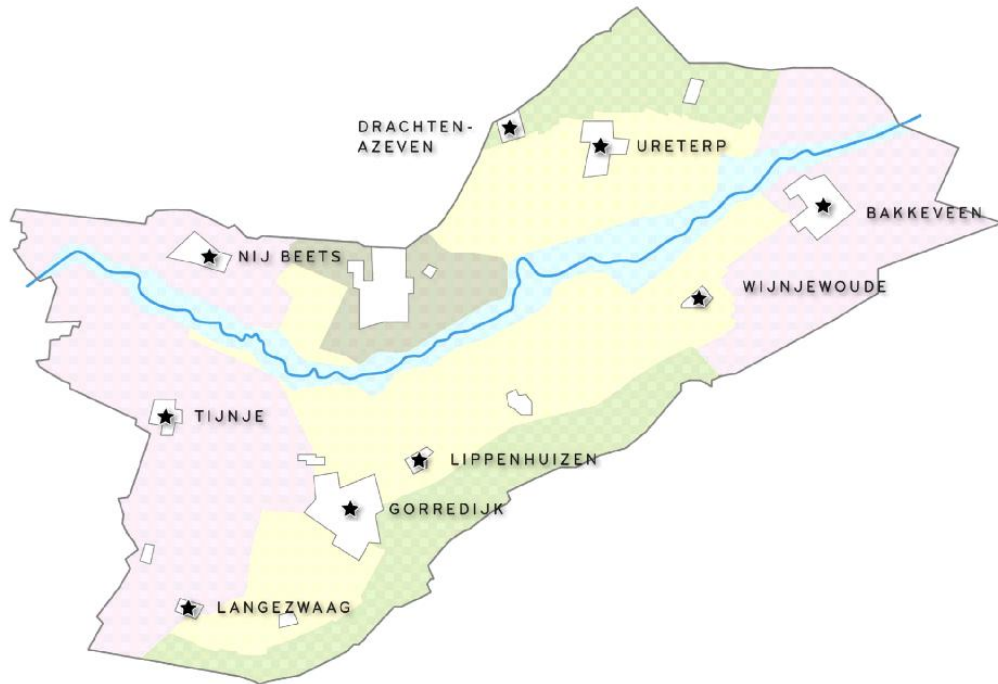
RANDVOORWAARDEN EN SPELREGELS

- Maat en schaal afgestemd op het naastgelegen dorp. Combinaties tussen dorpen mogelijk;
- Aansluitend aan- en op bedrijventerreinen;
- Zichtbaar langs infrastructuur: gericht op de weg. Bij zichtbaarheid geldt eenheid en rust in het beeld.
- Goed ingepast in coulisselandschap;
- Lage panelen in open landschap;
- Draagvlak uit de Mienskip voor de ontwikkeling, (mogelijkheid voor participatie);
- Kleinschalige duurzame energieopwekking op perceel niveau is mogelijk (regels hiervoor staan in het plan buitengebied);

- De legesverordening is zodanig aangepast dat kleinschalige constructies voor ondersteuning volledig vrij van leges zijn. Bij grootschalige projecten is een limiet gesteld aan de leges.

LOCATIESCAN

Locaties met ster: kansen aansluitend aan de bestaande kern. Maatwerk op locatie blijft het uitgangspunt.

Kansrijke locaties zonneparken

Gemeente Opsterland